



РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

23.05.2018 № 16-1098

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради України
Парубію А. В.

Щодо результатів аудиту

Шановний Андрію Володимировичу!

На засіданні Рахункової палати 11.04.2018 було розглянуто та затверджено Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині контролю за повнотою і своєчасністю надходження екологічного податку з викидів у атмосферне повітря та скидів у водні об'єкти, а також за результатами його обговорення прийнято рішення.

У зв'язку з викладеним, на виконання вимог частини першої статті 37 Закону України «Про Рахункову палату» інформуємо.

Протягом 2015–2017 років органи державної влади не забезпечили створення ефективної та дієвої системи контролю за обсягами та видами викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря та скидів у водні об'єкти, які є об'єктом та базою оподаткування екологічним податком, а також за повнотою і своєчасністю надходження цього податку до державного бюджету. Як наслідок, на сьогодні стан навколишнього природного середовища, особливо в частині його забруднення, є достатньо загрозливим. Діюча система справляння екологічного податку не стала інструментом державного впливу в охороні навколишнього природного середовища України та не стимулює суб'єктів господарювання до зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та скидів у водні об'єкти, а також дотримання їх нормативів і лімітів.

Міністерством екології та природних ресурсів не встановлено контролю за діяльністю підрозділів екології та природних ресурсів обласних державних адміністрацій в частині звітування про видані (анульовані, переоформлені) дозволи на викиди в атмосферне повітря та спеціальне водокористування, внаслідок чого в Україні відсутній загальний облік суб'єктів господарювання, які здійснюють викиди в атмосферне повітря, скиди у водні об'єкти та мають відповідні дозволи.

Мінприроди не розроблено та не затверджено порядку обліку суб'єктів господарювання, які мають дозволи на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря. За його відсутності близько 90 відс. суб'єктів, які здійснюють викиди, не підпадають під критерії об'єктів, що справляють шкідливий вплив на довкілля, зокрема, це об'єкти третьої групи, термін дії дозволів яких необмежений.

До неефективності та низької результативності контролю за обсягами викидів та скидів забруднюючих речовин, повнотою і своєчасністю надходження екологічного податку призводить і відсутність взаємодії та обміну інформацією між Мінприроди (видача дозволів на викиди забруднюючих речовин), обласними державними адміністраціями (скасування дозволів на спеціальне водокористування), органами Держекоінспекції (встановлення фактів порушення вимог законодавства у сфері охорони атмосферного повітря) та ДФС (адміністрування екологічного податку).

За результатами вибіркового зіставлення наданих Держекоінспекцією переліків суб'єктів господарювання, які здійснювали викиди за відсутності відповідного дозволу, та звітуючих до органів ДФС платників екологічного податку встановлено, що близько 20 відс. таких суб'єктів господарювання податкову звітність не подавали.

Протягом 2016–2017 років ставки екологічного податку з викидів у атмосферне повітря та скидів у водні об'єкти збільшувалися (на 26,7 та 12 відсотків). Проте при щорічному збільшенні обсягу викидів у 2016 році надходження податку збільшилися в 2,5 рази, а вже у 2017 році – зменшилися на 17,3 відсотка.

Водночас планування надходжень екологічного податку здійснювалося за відсутності розробленої Мінфіном методики прогнозування, що призвело до необґрунтованих розрахунків планових надходжень податку та, відповідно, низького рівня виконання показника у 2015 році (49 відс.) і значного перевиконання у 2016 році (майже у 2 рази).

Аудитом встановлено, що ДФС не забезпечено належної організації та проведення дієвих заходів контролю за поданням платниками екологічного податку податкової звітності та дотриманням ними норм повноти і своєчасності його сплати. Це призвело до низької результативності контрольно-перевірочної роботи і недонаходжень до державного бюджету.

Внаслідок бездіяльності посадових осіб ГУ ДФС у Вінницькій та Івано-Франківській областях протягом 2015–2016 років не застосовувались до платників податків штрафні санкції, передбачені Податковим кодексом України, за неподання та несвоечасне подання податкової звітності з екологічного податку за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря та скиди у водні об'єкти.

За результатами зіставлення річних даних статистичної звітності за формою № 2-ТП (повітря), звітності за формою № 2ТП-водгосп, документів з обґрунтуванням обсягів викидів для підприємств та звітів про інвентаризацію викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря виявлено непоодинокі випадки неподання платниками податкової звітності при одночасному звітуванні про здійснені викиди/скиди до органів статистики чи Держводагентства. Як наслідок, ймовірна сума заниження нарахувань екологічного податку за викиди в атмосферне повітря та скиди у водні об'єкти, за оцінкою Рахункової палати, становила 2,9 млн грн (у тому числі 0,6 млн грн до державного бюджету).

Неподання податкової звітності або декларування обсягів викидів діоксиду вуглецю платниками екологічного податку не у повному обсязі призвело до ймовірних недонаходжень податку до бюджету у 2016 році у сумі 1,3 млн грн, у тому числі 0,3 млн грн до державного бюджету.

Через неналежний контроль Держекоінспекції її територіальними органами не забезпечено ефективного державного нагляду (контролю) у сфері охорони атмосферного повітря, охорони і раціонального використання води, відтворення і охорони водних ресурсів. За результатами значної кількості проведених перевірок територіальними органами Держекоінспекції (33 тис.) від загальної суми пред'явлених претензій та позовів за шкоду, заподіяну атмосферному повітрю/водним ресурсам, до державного бюджету надійшло лише 18 відс. (7,5 млн грн) у сфері охорони атмосферного повітря та 11 відс. (83 млн грн) у сфері охорони вод, раціонального використання та відтворення водних ресурсів.

Результативність проведення територіальними органами Держекоінспекції перевірок природоохоронного законодавства у 2017 році, порівняно з 2015 роком, знизилася у 16 разів.

Слід зазначити, що на засіданні Рахункової палати встановлено необхідність удосконалення нормативно-правового забезпечення питань охорони навколишнього природного середовища, адміністрування екологічного податку за викиди в атмосферне повітря та скиди у водні об'єкти, зокрема, необхідно:

- встановити строки проведення підприємствами інвентаризації викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та подання за її результатами відповідних звітів;

- унормувати одиниці виміру гранично допустимих/дозволених обсягів викидів забруднюючих речовин, що сприятиме достовірності даних щодо обсягів таких викидів;

- розглянути питання збільшення розміру ставок екологічного податку за викиди в атмосферне повітря та скиди у водні об'єкти, застосування інших додаткових інструментів впливу на суб'єктів господарювання, зокрема ефективних економічних методів стимулювання з метою охорони навколишнього природного середовища та зменшення обсягів викидів та скидів забруднюючих речовин;

- запровадити застосування коефіцієнтів до ставок екологічного податку за понаднормативні викиди та понадлімітні скиди забруднюючих речовин.

Надається в порядку інформування.

З повагою

Голова



В. В. Пацкан